

Vyjádření prezidenta republiky na konferenci Naše bezpečnost není samozřejmost 2024

12.3.2024 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážení představitelé parlamentních politických stran, Dear President Clinton, vážení hosté,

přesvědčovat veřejnost, že naše bezpečnost není samozřejmost, je již třetím rokem opět o něco snadnější. Bohužel z důvodů, které rozhodně nejsou radostné.

V loňském roce jsem na této konferenci připomněl, jak hluboce jsme se na Západě mýlili, když jsme usoudili, že v Evropě už není možná velká konvenční válka. Mluvil jsem o tom, jak jsme kolektivně přehlíželi všechna varování. Chtěli jsme věřit v sílu pravidel. Byli jsme přesvědčeni, že nás obchodní a diplomatická spolupráce sblíží a nedovolí, abychom proti sobě pozvedli zbraně.

Rozsah Putinovy agrese proti Ukrajině i brutalita ruských jednotek pro nás byla šokem. Další rok bohužel potvrdil, že válka jen tak neskončí. Nenaplnily se příliš smělé naděje, že Ukrajinci, kteří převzali iniciativu, okupanty ze své země vytlačí. Ukrajina se dostává do defenzivy. Ukrajinci, kteří poznali, čeho je agresor schopen, přesto, nebo právě proto, se statečně brání dál a vzdorují. Vědí, že bojují o přežití a o svou vlastní budoucnost. Chtějí totéž, co jsme chtěli vždy i my, právo žít v míru a svobodně se rozhodovat o svém dalším osudu.

Především těmato očima stojí za to nahlížet na výročí, které si dnes připomínáme. Právě před čtvrtstoletím se Česko stalo členským státem Severoatlantické aliance. Vstup tehdy potvrdil naši příslušnost do rodiny svobodných národů Evropy a Severní Ameriky.

V následujících klidných letech se naše členství v NATO a z něho vyplývající pocit bezpečí staly něčím, co si většina veřejnosti navykla vnímat jako danost. Reálný rozdíl se projevuje až v čase zkoušek a krizí. Vidíme, že se Rusko nesmířilo se ztrátou svého vlivu. Nebýt spojeneckého závazku, není vyloučené, že bychom pod pochybnou záminkou čelili my nebo naši sousedi na východ od našich hranic podobné zvůli jako dnes Ukrajina.

Osud Ukrajiny nám připomíná, jak klíčové bylo, že se Česko spolu s přáteli dokázalo prozíravě chopit vzniklé příležitosti a dovést svou atlantickou integraci k cíli. Vstup do NATO přitom nebyl samozřejmostí. Své odpůrce měl nejen v zahraničí, ale i na domácí půdě.

Před třiceti lety byla ve Spojených státech otázka, zda se má NATO rozšířit o státy střední Evropy včetně České republiky předmětem zásadní politické debaty. Diskuse proč, zda vůbec, případně do jaké míry střední Evropu integrovat do atlantických struktur, byla dlouhá a obtížná. A hlavně, měla otevřený konec.

Když si dnes připomínáme svůj vstup, je na místě ocenit ty, kdo se nejvíce zasloužili o to, že Spojené státy i ostatní spojenci vzali myšlenku rozšíření za svou. Proto jsem do Prahy pozval Billa Clintona, čtyřicátého druhého prezidenta Spojených států a dobrého přítele České republiky.

Vážený pane prezidente, ještě jednou, vítejte v Praze. Děkuji Vám za Vaši energii, vstřícnost a optimismus. Dnes jsme už čtvrt století součástí NATO i díky Vám a Vaší administrativě, zejména pak české rodačce a dobré přítelkyni Václava Havla Madeleine Albright. S hrdostí jsem Vám dnes za Vaše zásluhy o demokracii udělil Řád Tomáše Garrigua Masaryka I. třídy.

Jsem přesvědčen, že první rozšíření NATO po skončení studené války zůstává trvalým úspěchem. NATO díky němu získalo nové síly a schopnosti, ale i hloubku. Noví členové přispěli alianci i bezpečnosti jejich členů, včetně Spojených států. V mezidobí jsme také osvědčili, že umíme být dobrými a spolehlivými spojenci, zejména ve vojenských misích. Stojí za to připomenout, že atraktivita NATO coby nejpevnější bezpečnostní záruky nijak neuvadá s časem. NATO dále přitahuje zájemce o členství, včetně Ukrajiny nebo Gruzie. Z devatenácti členů v roce 1999 se jejich počet postupně zvýšil až na třicet dva v letošním roce. Vstup Finska a čerstvě i Švédska znamená pro NATO hmatatelné posílení.

Přesto platí, že NATO dnes čelí dvěma hlavním výzvám. O vnější hrozbě tu už byla řeč. Bezprecedentní zkouškou prochází však i samotná transatlantická jednota. Proto je třeba vědět, NATO bude zárukou bezpečí pouze tehdy, budeme-li všichni ke svým závazkům přistupovat se stejnou pozorností jako k bezpečnostním zárukám. Třicet let po pádu železné opony Evropané čerpali mírovou dividendu. Probuzení bylo pomalejší, než by bylo vzhledem k situaci vhodné. Konečně lze ale vidět, že evropské země pochopily, co je ve hře. Jsem rád, že Česko patří mezi země, které vzaly vážně závazek k výdajům na obranu ve výši minimálně dvou procent HDP. Připomínám, že si situace bude pravděpodobně žádat, abychom do obrany v budoucnu investovali ještě více.

Evropa musí umět za svou bezpečnost převzít mnohem větší díl odpovědnosti. Nikoli zády ke Spojeným státům, ale právě naopak tak, abychom byli spolehlivými spojenci, kteří dokáží velký díl práce zastat sami. Proto musíme v rámci evropského pilíře NATO budovat tzv. strategic enablers, jako jsou strategická přeprava, logistika, spojení, včetně toho satelitního, či strategické zpravodajství. Červencový Washingtonský summit NATO bude také příležitostí, abychom americkému spojenci i světu ukázali, že jsme připraveni přetavit naše partnerství v rovné spojení mezi oběma stranami Atlantiku.

NATO jako celek se po letech vrací ke svému primárnímu poslání, tedy ke společné obraně. Aliance se do budoucna musí soustředit na vševojenské kapacity tak, aby mohla zvítězit i v konfliktu s rovnocenným soupeřem, tzv. peer conflict, ale musí si udržet i kvantitativní náskok především v nových technologiích.

Stojí před námi tři zásadní úkoly. Zaprvé, okamžitě navýšit průmyslovou výrobu prakticky ve všech základních segmentech obranného průmyslu, zadruhé zvýšit bojové kapacity jednotlivých evropských armád a velmi důsledně při tom uplatňovat inovace a zkušenosti z ukrajinského bojiště, zejména v oblasti autonomních systémů. Udržet vnitřní soudržnost NATO.

Kremelský režim si je této podmínky samozřejmě vědom, a proto vůči evropským demokraciím zesiluje své dlouhodobé hybridní působení a informační operace. Neměli bychom zapomínat, že kybernetický prostor se stal novou operační doménou. Oceňuji proto, že postupně posilujeme také naši informační a kybernetickou bezpečnost. Spouštěčem pro aktivaci společné obrany může být i kybernetický útok či hybridní působení v rozsahu, který bude srovnatelný s efekty konvenčního útoku.

Jsem rád, že se Česká republika stane v tomto roce hostitelem několika událostí, které se budou těmto úkolům aliance blíže věnovat. V květnu Česko uvítá jednání ministrů zahraničí a v září se pak v Praze sejde Vojenský výbor.

Vážení hosté, naše bezpečnost skutečně není samozřejmost. Zájem o bezpečnost a v horším případě také o obranu, ne jenom naši ale i našich spojenců, by měl být otázkou, na níž se zvládneme shodnout napříč politickým spektrem. Nejde o to, zda má mít obrana přednost před zdravotnictvím nebo jinou politikou. Jde o to, že bezpečnost je předpokladem všeho, co svobodná a prosperující

společnost nabízí, spravedlivou a inkluzivní správu věcí veřejných, otevřenou ekonomiku, živou kulturu a také příležitosti pro každého jednotlivce.

Děkuji vám za pozornost a přeji vám inspirativní debatu.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/vyjadreni-prezidenta-republiky-na-konferenci-nase-bezpecnost-neni-samozrejmost-2024-17673>